

ФРАНКФУРТСЬКА ШКОЛА: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Євген Пестов,

V курс, педагогічний факультет.

Науковий керівник – Шатохін В.М.,

кандидат філософських наук, доцент.

XX століття стало відображенням кризи модерністських тенденцій у філософії. Роль розуму була практично знівельована. Єдиною течією, що намагалася діяти виходячи з раціоналістичних позицій була філософія Франкфуртської школи. Наслідуючи у своєму вченні раннього Маркса, який у своїх "Економічно-філософських рукописах 1844 року" доводив необхідність "... позитивного зняття приватної власності – цього самовідчуження людини" представники Франкфуртської школи: Макс Хоркхаймер, Теодор В.Адорно, Герберт Маркузе та Еріх Фромм створили так звану "критичну теорію", яка була на їх думку єдиною альтернативою радянському марксизму-ленінізму. Згідно цієї теорії, що особливо помітно на прикладі книги Г.Маркузе "Одновимірна людина..." заперечується провідна роль пролетаріату, як прогресивної сили, стверджується ідея його інтегрованості у "високорозвинене індустріальне суспільство" з його "одновимірною свідомістю". Єдиною силою здатною вплинути на перетворення суспільства є, на думку Г.Маркузе, маргінальні його кола, а саме студентство та незалучена до суспільних процесів інтелігенція.

До вироблення "одновимірної свідомості" неабияке відношення має також технологічний прогрес сучасності, залучаючись до якого людина стає лише носієм певних функцій, що надані цим суспільством. Тому, на думку Адорно, яку він розкриває у статті "Про техніку та гуманізм" лише завдяки широкому філософсько-творчому підходу до технічно зумовленої праці можна подолати негативні її наслідки.

У своєму вченні разом з екзистенціалістами франкфуртці обґрунтовували вічність та неподоланість протилежності між первісно вільною самосвідомістю індивіда та нав'язаними йому формами суспільної свідомості, в яких відбувається реальне існування його "Я".

На філософські концепції франкфуртців мала вплив також фрейдистська теорія поєднана з марксизмом у поглядах Е.Фромма.

У книзі "Революція надії" Фромм стверджував, що історія людства являє собою все наростаючий процес відчуження (але не стільки "відчуження праці" як у Маркса, скільки "відчуження свідомості"), який проявляється коли людина включається у суспільство пригнічуючи свої природні потреби.

Отже, діючи у дусі постмодернізму, представники Франкфуртської школи у своєму критичному підході до суспільства та форм існування у ньому людини доводили необхідність гуманізації суспільного життя,

звільнення від застарілих парадигм сприймання ролі людини у ньому. Їх критицизм значно вплинув на західне суспільство, призвів до перегляду ним своїх цінностей.

1. Адорно Т. "О технике и гуманизме" // Философия техники в ФРГ. – М.: Прогресс, 1989.

2. Андерсон П. Размышления о западном марксизме; На путях исторического материализма. – М., Интер-Версо, 1991.

3. Маркс К. Экономическо-философские рукописи 1844 года // К. Маркс и Ф. Энгельс. Сочинения. – Т.42. – М., 1974.

4. Маркузе Г. Одновимірна людина... // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. посібник. – К., 1996.

5. Современная западная философия. Словарь. – М., Политиздат, 1991. – Соловьева Г.Г. Франкфуртская школа. – С. 355 - 358.

6. Социальная философия Франкфуртской школы / Критические очерки // Под редакцией Б.Н. Бессонова и др. – М.: Прага, 1975.

7. Фромм Э. Больной инвалид и болезненное общество // Душа человека. – М., 1992.